

економічного стану діяльності підприємства, який формується під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. З одного боку, він є результатом діяльності суб'єкта господарювання, свідчить про його досягнення та набутки, з іншого – виявляє передумови та резерви для розвитку підприємства.

Основними проблемами у економічній ефективності діяльності підприємства є: дефіцит коштів; низька платоспроможність підприємства; недостатнє задоволення інтересів власника; зниження фінансової незалежності чи низька фінансова стійкість. Істотною проблемою підприємства є нераціональне використання одного з найголовніших фінансово-економічних показників його діяльності – отриманого прибутку. Адже навіть найбільший прибуток не стане в нагоді підприємству, якщо воно нераціонально та необачно інвестує його в сумнівні види діяльності або здійснює інші необґрунтовані виплати.

Керівництво підприємства повинно адекватно оцінювати поточну ситуацію і обирати найбільш ефективні комбінації рішень з усіх можливих альтернатив. Його дії повинні ґрунтуватися на трьох основних етапах:

1. Оцінка поточних фінансово-економічних показників діяльності підприємства і їх змін у порівнянні з попереднім періодом.

2. Визначення причин, що призвели до зміни фінансового стану підприємства.

3. Розробка програми дій на майбутнє [3].

Методи оцінки та шляхи покращення фінансово-економічних показників діяльності підприємства є важливим складником ефективного управління формуванням, розміщенням і використанням ресурсів підприємства. Фінансово-економічний стан визначається величиною, складом і структурою активів, власного капіталу і зобов'язань, певні співвідношення яких зумовлюють фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність суб'єктів господарювання.

Інтегральну оцінку економічної ефективності та фінансового стану підприємства доцільно здійснювати в два етапи: етап 1 – оцінка фінансового стану за нормованими показниками і

відбір підприємств, результати діяльності яких відповідають встановленим нормативним значенням; етап 2 – оцінка фінансового стану за тенденційними показниками і формування рейтингу підприємств за інтегральним показником їх діяльності [2, с. 175].

На відміну від наявних, ця методика дозволяє: не лише визначати фінансово-економічні показники діяльності підприємства, а й слабкі місця, які негативно впливають на загальне становище; спрогнозувати рівень фінансово-економічного стану на майбутні періоди; вона є цінною для оперативного управління та контролю, оскільки регулярний та послідовний розгляд усіх характеристик дасть змогу виявляти недоліки в діяльності підприємства і вчасно вживати необхідних заходів; одержувати не лише підсумкові відомості рівня роботи підприємства, а й формувати напрями підвищення ефективності його діяльності; розширити економічну суть поняття фінансової стійкості і застосовувати його для характеристики здатності підприємства повертатися до стану своєї рівноваги, зберігати її параметри та переходити на новий етап розвитку в умовах мінливого зовнішнього та внутрішнього середовища; значно полегшити роботу фінансових аналітиків та зробити результати їхньої роботи більш об'єктивними і такими, що відповідають реальній ситуації [1, с. 79].

Таким чином, інтегральна оцінка фінансово-економічних показників дає можливість в узагальненому вигляді представити діяльність підприємства на ринку та визначити рейтинг ефективності його діяльності. Це дозволяє суб'єктам ринкових відносин визначитися з найефективнішими способами інвестування капіталу і таким чином очікувати зростання віддачі від використовуваних суспільних ресурсів в умовах їх обмеженості. Альтернативний підхід до інтегральної оцінки фінансово-економічних показників діяльності підприємства дає можливість формувати якісно нову систему показників, які можуть використовуватися агентами економічних відносин з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Література

1. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства / О.М. Бандурка, М.Я. Коробов. – К.: Либідь, 2008. – 510 с.
2. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства : навч. посібник / В.І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян, Б.В. Погрішук. – К.: Центр навч. літератури, 2010. – 302 с.
3. Кривов'язок І. В., Пахольчук А. І. Процес прийняття господарських рішень та його вплив на ефективність діяльності підприємства [Електронний ресурс] / І. В. Кривов'язок, А. І. Пахольчук // Ефективна економіка. – 2014. – № 13. – Режим доступу: <http://www.economy. nauka. com. ua /?op=1&z=1962&p=1>.

УДК 330.341

ГЕОПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Марков Д. – ст. 6 курсу

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацяк М.М.

Львівський національний університет ім. Івана Франка

Можливості подальшого хаотичного Світовому співтовариству вигідне встановлення розвитку людства є практично вичерпаними. єдиного світового порядку. Одним із його

регіональних центрів має стати Україна. Адже територія України розташована у Східній Європі і за площею є найбільшою державою Європи, за чисельністю населення входить у першу десятку європейських держав. Величезний природно-ресурсний потенціал сприяє економічному розвитку і перетворенню України в економічно найпотужнішу державу Європи. Проте проблема комплексного і пропорційного розвитку досить чітко ілюструє незбалансованість загального ресурсу держави з її виробничими, (господарськими) потребами та потужностями, крім того, країна політично розбалансована, а на її сході відбуваються військові дії.

Не зважаючи на це, експерти вважають, що один тільки АПК України здатен прогодувати (за умови передачі землі в приватну власність і подальшого розвитку фермерських господарств) близько 1 млрд. осіб. Україна індустріально-аграрна держава, її частка у світовому виробництві промислової та сільськогосподарської продукції перевищує 1%. Водночас кількість її населення становить менше 1% від населення планети. Участь України у світовому географічному поділі праці не обмежується лише продукцією гірничодобувної промисловості чи АПК. Наша держава належить і до групи країн – світових лідерів у випуску ракетноносіїв, космічних апаратів (перше місце в Європі разом із Францією), електрозварювального устаткування, атомних ліхтеровозів, військових суден, літаків тощо. Ракетноносії типу «Циклон» і «Зеніт» визнано найкращими у світі, а найбільший у світі літак «Мрія» – продукт українського літакобудування. Все це вказує на значні потенційні можливості України щоб посісти провідне місце на політичній і економічній карті не тільки Європи, а й світу [4, с. 531-532].

Проте слід чітко усвідомлювати негативні наслідки інтеграційних процесів, як економічного так і політичного характеру. За певного збігу обставин ресурси України можуть відпливати (як із менш розвиненої у економічному відношенні держави) до розвинених членів угруповання, або у напрямку до географічного центру інтеграційного об'єднання (для зниження транспортних витрат) [3]. Якщо встановляться тісні інтеграційні зв'язки між окремими фірмами країн учасниць, може виникнути олігопольний зговір, який веде до зростання цін на відповідну продукцію; збільшення зливань посилить панування монополій. Ці проблеми стають відчутнішими зі зростанням ступеня втручання у справи окремих держав з боку органів інтеграції. Якщо, наприклад, деякі витрати будуть вигідні для певної країни, вона буде наполягати на їх збільшенні, розуміючи, що вони фінансуються за рахунок внесків усіх країн-учасниць.

Український вибір між західноєвропейською і східноєвропейською

інтеграцією повинен здійснюватися з урахування передусім власних стратегічних, а не тактичних цілей, а також зовнішніх викликів, оскільки країна знаходиться в центрі між Євразійським та Європейським союзами. Для визначення того наскільки Україна вииграє від процесів інтеграції, необхідно з'ясувати, що було б якби вона не прийняла у цьому участі. Необхідно також врахувати, що як позитивні, так і негативні наслідки мають довгостроковий характер, залежать від загального стану справ на світовій арені, а інколи мають суто політичний характер і тому знаходяться поза межами економічного аналізу [1, с. 175].

За своїх конкурентних переваг: вигідного економіко-географічного положення, абсолютної транзитності території, багатого природно-ресурсного, трудового, наукового, виробничого потенціалів тощо, геополітичний напрямок зовнішньоекономічної діяльності України доцільно розробляти на базі стратегічних магістральних векторів, що одночасно є самодостатніми і взаємозалежними. Реаліями формування та розвитку нашої держави визначено такі три напрямки інтеграційних процесів [5]:

1) європейський вибір, оскільки ставиться мета входження до ЄС і це відноситься до перспективи;

2) стратегічне партнерство з країнами СНД, з якими Україна пов'язана багатьма аспектами – історично, географічно, виробничою кооперацією, ввозом енергоносіїв та іншого критичного імпорту тощо;

3) до одного з ключових зовнішньоекономічних напрямків належить стратегічне партнерство зі світовим лідером – США, та Організацією Північноатлантичного договору – НАТО [2, с. 114].

Входження України до європейського співтовариства, НАТО чи співдружності з іншими державами, не означає, що інтереси України повністю вписуються в економічні інтереси Європейського Союзу та інших економічних структур, а також європейських країн. В неоднорідності національних інтересів різних країн немає нічого протиприродного. Вочевидь, вони і не можуть бути повністю ідентичними. Вектори трьох напрямків інтеграційних процесів стануть для нашої держави вагомим економічним, політичним, і з рештою, суспільним досвідом. Успішне використання такого досвіду, в контексті плідного партнерства, приведе до зміцнення безпеки України, розбудови стабільної, мирної та неподільної Європи. Геополітичні орієнтації України багато в чому залежатимуть від реальних акцій на підтримку України, як у процесі внутрішніх трансформацій, так і в процесі її інтеграції до світових структур.

Література

1. Галик В.М. Україна в Європі і світі: Навч. посіб. / Галик В.М.– К.: Знання, 2013. – 364 с.
2. Гео економічні сценарії розвитку і Україна: монографія / М.З. Згуровський, Ю.М. Пахомов, А.С. Філіпенко та ін. –

К.: ВЦ «Академія», 2010. – 328 с.

3. Геополітичне становище України і його вплив на розвиток міжнародних стосунків у світі. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://narodna.pravda.com.ua/rus/foreign/4b4fa4de96d984/>.

4. Мартусенко І.В., Погрішук Б.В. Регіональна економіка: Підручник / І.В. Мартусенко, Б.В. Погрішук. – Тернопіль: Крок, 2015. – 626 с.

5. Мартусенко І.В. Збереження суверенного статусу України в умовах сучасних глобалізаційних процесів / Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 8. – С. 210-214. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-8-2015.pdf>.

УДК 658:347.211

НЕМАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ ФОРМУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ

Присяжнюк Ю. – ст. 4-го курсу, гр. ЕППвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Ціхановська О.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Визначальною рисою сучасного періоду розвитку всіх підприємств є зростання ролі науково-технічних знань та інших результатів творчої діяльності людини. Використання накопиченого капіталу знань веде до суттєвих змін у характері функціонування підприємств та організацій.

За умов насиченості ринку різноманітними товарами підприємство-виробник повинно вдосконалювати можливості пропонування, просування та реалізації своїх товарів або послуг. Дійовим інструментом конкуренції у цьому разі

може бути використання нематеріальних ресурсів. Наприклад, володіння ліцензією надає її власникові виключне право використання певного технічного досягнення. Зареєстроване зазначення походження товару завжди гарантує споживачу особливі, елітарні, а іноді унікальні властивості товару, що також підвищує конкурентоспроможність останнього. [1, с. 260]

Поняття «нематеріальні ресурси» використовується для характеристики сукупності об'єктів інтелектуальної власності, а також інші ресурси нематеріального походження.

Таблиця 1

Нематеріальні ресурси

Об'єкти промислової власності	Об'єкти інтелектуальної власності	Інші нематеріальні ресурси
*Винагороди; *Промислові зразки; *Корисні моделі; *Товарні знаки і значки обслуговування.	*Програмне забезпечення електронно –обчислюваних машин; *Банки та бази даних; *Банки та бази знань.	*Ноу-хау; *Рационалізаторські пропозиції; *Найменування місця походження товару; *Гудвіл (імідж, репутація)

Промислова власність це поняття, яке застосовується для позначення виключно права на використання певних нематеріальних ресурсів. Згідно з Паризькою конвенцією з охорони промислової власності (1883 р.) до об'єктів цієї власності належать винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, фірмові найменування, знаки обслуговування, зазначення походження товарів, а також способи захисту від недобросовісної конкуренції. [2, с. 98-99].

Інтелектуальна власність у широкому розумінні – це юридична категорія, яка застосовується для:

визначення результатів творчої праці людини (творів науки, техніки, мистецтва та інших видів діяльності);

позначення належності таких результатів творчої праці відповідним суб'єктам творчої діяльності;

закріплення за цими суб'єктами особистих немайнових і майнових прав, пов'язаних із розробкою та використанням створених ними інтелектуальних продуктів.

Нематеріальні ресурси здатні відігравати суттєву роль у підвищенні конкурентоспроможності діючих підприємств. За умов насиченості ринку різноманітними товарами підприємство-виробник повинно удосконалювати можливості щодо пропонування, просування та реалізації своїх товарів або послуг. Дійовим інструментом конкуренції у цьому випадку може бути використання нематеріальних ресурсів. Наприклад, володіння ліцензією надає її власнику виключне право використання певного технічного досягнення і тому забезпечує йому певні конкурентні переваги. Зареєстроване найменування місця знаходження товарів завжди гарантує споживачу особливості, елітарні, а іноді унікальні властивості товару, що також підвищує конкурентоспроможність його власника. Серед об'єктів промислової власності центральне місце належить винаходам. [3, с. 151]

Винаходом називається позначене істотною новизною вирішення технічного завдання в будь-якій галузі господарства, яке дає позитивний ефект. Технічне рішення, яке може бути визначене